

Sygn. akt III UK 230/15

POSTANOWIENIE

Dnia 29 czerwca 2016 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Krzysztof Staryk

w sprawie z odwołania M. M.
od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w Radomiu
o prawo do emerytury,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń Społecznych i Spraw
Publicznych w dniu 29 czerwca 2016 r.,
na skutek skargi kasacyjnej odwołującego się od wyroku Sądu Apelacyjnego w
Lublinie
z dnia 10 grudnia 2014 r., sygn. akt III AUa 864/14,

odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 10 grudnia 2014 r., sygn. akt III AUa 864/14, Sąd Apelacyjny w Lublinie - w sprawie z odwołania M. M. przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w Radomiu o prawo do emerytury - zmienił zaskarżony apelacją organu rentowego wyrok Sądu Okręgowego - Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Radomiu z dnia 5 czerwca 2014 r., sygn. akt VI U 427/14, w ten sposób, że oddalił odwołanie M. M. od decyzji organu rentowego z dnia 24 lutego 2014 r., odmawiającej odwołującemu się przyznania prawa do emerytury w obniżonym wieku emerytalnym, z uwagi na to, że wnioskodawca nie udowodnił 15-letniego okresu pracy w warunkach szczególnych.

Powyższy wyrok Sądu Apelacyjnego odwołujący się zaskarżył skargą kasacyjną. W uzasadnieniu wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania

(art. 398⁴ § 2 k.p.c.) wskazano na przyczyny przyjęcia skargi do rozpoznania określone w art. 398⁹ § 1 pkt 1 i 4 k.p.c.

Zaznaczono, że w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne: „Czy wykonywanie dodatkowych prac ubocznych/incydentalnych przez ładowacza, wykonującego pracę nierozzerwalnie powiązaną z transportem, zgodnie z wykazem prac w szczególnych warunkach, skutkuje uznaniem, iż nie została spełniona przesłanka wykonywania pracy stale i w pełnym wymiarze czasu pracy?”.

Oczywista zasadność skargi wynika z tego, że zaskarżone orzeczenie w sposób oczywisty narusza wskazane w *petitum* niniejszego pisma przepisy prawa materialnego, a przede wszystkim fundamentalną, stanowiącą gwarancję funkcjonowania państwa prawa, konstytucyjną zasadę równości wobec prawa. Nadto, zaskarżone orzeczenie narusza również przepisy postępowania, tj. art. 233 § 1 w zw. z art. 391 oraz art. 378 § 1 i art. 382 k.p.c., art. 378 § 1 k.p.c. i art. 382 k.p.c., które mogło mieć istotny wpływ na wynik sprawy. Artykuł 32 Konstytucji RP nakazuje jednakowe traktowanie podmiotów w obrębie określonej kategorii. Wszystkie bowiem podmioty prawa charakteryzujące się w równym stopniu daną cechą istotną (relewantną) powinny być traktowane równo, a więc według jednakowej miary, bez zróżnicowań zarówno dyskryminujących jak i faworyzujących. W niniejszej sprawie taką cechą relewantną jest nabycie prawa do wcześniejszej emerytury ze względu na pracę wykonywaną przez Wnioskodawcę w szczególnych warunkach, stale i w pełnym wymiarze czasu pracy. Pracę, którą Wnioskodawca wykonywał wspólnie z innymi osobami na takim samym stanowisku, z takim samym zakresem czynności, a którym to osobom - w przeciwieństwie do Wnioskodawcy - przyznano prawo do emerytury. Odmowa przyznania emerytury Wnioskodawcy, która w konsekwencji doprowadziła do oddalenia odwołania Wnioskodawcy przez Sąd II instancji, stanowiła oczywiste naruszenie prawa materialnego, a mianowicie przepisów wskazanych w *petitum* skargi w pkt. II ust. 1 oraz prawa procesowego, tj. art. 233 § 1 k.p.c., a które to naruszenie miało wpływ na wynik sprawy.

W odpowiedzi na skargę kasacyjną organ rentowy wniósł o: 1) oddalenie skargi kasacyjnej, 2) zasądzenie na rzecz organu rentowego kosztów postępowania kasacyjnego zgodnie z obowiązującymi przepisami.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna odwołującego się nie kwalifikuje się do przyjęcia jej do merytorycznego rozpoznania. Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. W związku z tym wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania powinien wskazywać, że zachodzi przynajmniej jedna z okoliczności wymienionych w powołanym przepisie, a jego uzasadnienie zawierać argumenty świadczące o tym, że rzeczywiście, biorąc pod uwagę sformułowane w ustawie kryteria, istnieje potrzeba rozpoznania skargi przez Sąd Najwyższy.

Wniesiona w sprawie skarga kasacyjna zawiera wniosek o przyjęcie jej do rozpoznania uzasadniony w ten sposób, że w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne (art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c.) oraz że skarga jest oczywiście uzasadniona (art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. Nie można jednak uznać, że skarżący wykazał istnienie przesłanek przyjęcia skargi do rozpoznania określonych w art. 398⁹ § 1 pkt 1 i 4 k.p.c.

W świetle utrwalonego orzecznictwa Sądu Najwyższego dotyczącego przyczyny przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania określonej w art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c., przedstawienie okoliczności uzasadniających rozpoznanie skargi kasacyjnej ze względu na występujące w sprawie istotne zagadnienie prawne polega na sformułowaniu samego zagadnienia wraz ze wskazaniem konkretnego przepisu prawa, na tle którego to zagadnienie występuje oraz wskazaniu argumentów prawnych, które prowadzą do rozbieżnych ocen prawnych, w tym także na sformułowaniu własnego stanowiska przez skarżącego. Wywód ten powinien być zbliżony do tego, jaki jest przyjęty przy przedstawianiu zagadnienia prawnego przez sąd odwoławczy na podstawie art. 390 k.p.c. (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 9 maja 2006 r., V CSK 75/06, LEX nr 1102817). Analogicznie należy traktować wymogi konstrukcyjne samego zagadnienia prawnego, formułowanego w ramach przesłanki z art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c., oraz jego związek

ze sprawą i skargą kasacyjną, która miałaby zostać rozpoznana przez Sąd Najwyższy. Zagadnienie prawne powinno: 1) być sformułowane w oparciu o okoliczności mieszczące się w stanie faktycznym sprawy wynikającym z dokonanych przez sąd ustaleń (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 7 czerwca 2001 r., III CZP 33/01, LEX nr 52571); 2) być przedstawione w sposób ogólny i abstrakcyjny tak, aby umożliwić Sądowi Najwyższemu udzielenie uniwersalnej odpowiedzi, niesprowadzającej się do samej subsumcji i rozstrzygnięcia konkretnego sporu (postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 15 października 2002 r., III CZP 66/02, LEX nr 57240; z dnia 22 października 2002 r., III CZP 64/02, LEX nr 77033 i z dnia 5 grudnia 2008 r., III CZP 119/08, LEX nr 478179); 3) pozostawać w związku z rozpoznawaną sprawą (postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 13 lipca 2007 r., III CSK 180/07, LEX nr 864002; z dnia 22 listopada 2007 r., I CSK 326/07, LEX nr 560504) i 4) dotyczyć zagadnienia budzącego rzeczywiście istotne (poważne) wątpliwości. Istotność zagadnienia prawnego konkretyzuje się zaś w tym, że w danej sprawie występuje zagadnienie prawne mające znaczenie dla rozwoju prawa i praktyki sądowej. Wymóg ten jest uzasadniony publicznymi celami rozpoznania przez Sąd Najwyższy skargi kasacyjnej (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 25 października 2007 r., V CSK 356/07, LEX nr 621243). Ograniczenie się przez skarżącego do pytania nie jest wystarczającym określeniem zagadnienia prawnego, jeżeli zagadnienie prawne nie zostało przedstawione bez odniesienia się do ogólnych problemów interpretacyjnych (postanowienie Sądu Najwyższego z 25 lutego 2008 r., I UK 332/07, LEX nr 452451).

Uwzględniając przedstawione wyżej założenia interpretacyjne należy stwierdzić, że chociaż autorka skargi powołuje się na przyczynę przyjęcia skargi do rozpoznania określoną w art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. to nie przedstawia istotnego zagadnienia prawnego sprawy w rozumieniu powołanego wyżej przepisu. Przede wszystkim postawione w uzasadnieniu wniosku ogólnikowe pytanie nie zostało powiązane z żadnym – konkretnie wskazanym – przepisem prawa. Brakuje odpowiedniego jurydycznego wyводу, którym autorka rozpatrywanej skargi wykazałaby, że w sprawie rzeczywiście występuje istotne zagadnienie prawne w rozumieniu przepisu art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. Postawione w uzasadnieniu wniosku

pytanie nie uwzględnia w ogóle w swojej konstrukcji przepisów prawa ubezpieczeń społecznych, na podstawie których Sąd drugiej instancji oceniał zasadność spornego w sprawie roszczenia o świadczenie emerytalne (por. między innymi art. 184 w związku z art. 32 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych oraz § 2 i § 4 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz.U. Nr 8, poz. 43 ze zm.).

Wykazanie podnoszonej w skardze oczywistej zasadności skargi kasacyjnej (art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.) – jako przyczyny przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania – wymagałoby przedstawienia tego, w czym wyraża się „oczywista zasadność” skargi oraz argumentacji wykazującej, że rzeczywiście skarga jest oczywiście uzasadniona (postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 26 kwietnia 2006 r., II CZ 28/06 LEX nr 198531, z dnia 10 sierpnia 2006 r., V CSK 204/06, LEX nr 421035, z dnia 9 stycznia 2008 r., III PK 70/07, LEX nr 448289, z dnia 11 stycznia 2008 r., I UK 283/07, LEX nr 448205, z dnia 3 kwietnia 2008 r., II PK 352/07, LEX nr 465859 i z dnia 5 września 2008 r., I CZ 64/08). Podczas gdy dla uwzględnienia skargi wystarczy, że jej podstawa jest usprawiedliwiona, to dla przyjęcia skargi do rozpoznania – z uwagi na jej oczywistą zasadność w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. – niezbędne jest wykazanie kwalifikowanej postaci naruszenia przepisów prawa materialnego lub procesowego, polegającej na jego oczywistości widocznej *prima facie*, przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej, bez potrzeby wchodzenia w szczegóły czy dokonywania pogłębionej analizy tekstu wchodzących w grę przepisów i doszukiwania się ich znaczenia (postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 16 września 2003 r., IV CZ 100/03, LEX nr 82274, z dnia 22 stycznia 2008 r., I UK 218/07, LEX nr 375616, z dnia 26 lutego 2008 r., II UK 317/07, LEX nr 453107, z dnia 9 maja 2008 r., II PK 11/08, LEX nr 490364, z dnia 21 maja 2008 r., I UK 11/08, LEX nr 491538 i z dnia 9 czerwca 2008 r., II UK 38/08, LEX nr 494134). W judykaturze podkreśla się, że przesłanką przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania nie jest oczywiste naruszenie konkretnego przepisu prawa materialnego lub procesowego, lecz sytuacja, w której naruszenie to spowodowało wydanie oczywiście nieprawidłowego

orzeczenia. Sam zarzut naruszenia (nawet oczywistego) określonego przepisu (przepisów) nie prowadzi wprost do oceny, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona (postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 7 stycznia 2003 r., I PK 227/02, OSNP 2004 nr 13, poz. 230, z dnia 11 stycznia 2008 r., I UK 285/07, LEX nr 442743, z dnia 11 kwietnia 2008 r., I UK 46/08, LEX nr 469185 i z dnia 9 czerwca 2008 r., II UK 37/08, LEX nr 494133 oraz postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 3 października 2013 r., III SK 11/13, LEX nr 1380967).

Odnosząc powyżej przedstawione założenia interpretacyjne na grunt niniejszej sprawy należy stwierdzić, że uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania nie spełnia powyżej przedstawionych wymogów; nie wykazuje, aby w sprawie występował stan „oczywistej zasadności” skargi kasacyjnej w rozumieniu przepisu art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.

Zamiast tego uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi ogranicza się tylko do ogólnikowego twierdzenia, że zaskarżone orzeczenie w sposób oczywisty narusza „wskazane w petitum niniejszego pisma przepisy prawa materialnego...” oraz „...przepisy postępowania, tj. art. 233 § 1 w zw. z art. 391 oraz art. 378 § 1 i art. 382 kpc, art. 378 § 1 kpc i art. 382 kpc, które mogło mieć istotny wpływ na wynik sprawy”. Takie twierdzenie uzasadnienia wniosku – ograniczające się do powołania określonych przepisów prawa bez sprecyzowania zakresu ich naruszenia – nie przekonuje o oczywistej zasadności skargi kasacyjnej w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.

O oczywistej zasadności skargi nie przekonuje także twierdzenie uzasadnienia wniosku o sugerowanym naruszeniu konstytucyjnej zasady równości wobec prawa (art. 32 ust. 1 Konstytucji) wobec nieprzyznania wnioskodawcy prawa do spornego świadczenia podczas, gdy wykonywał on stale i w pełnym wymiarze czasu pracy pracę w szczególnych warunkach – wspólnie z innymi osobami na takim samym stanowisku, z takim samym zakresem czynności, a którym to osobom przyznano prawo do emerytury. Autorka skargi pomija to, że sąd ubezpieczeń społecznych ocenia prawo do świadczenia emerytalnego konkretnego ubezpieczonego w indywidualnie ustalonych okolicznościach faktycznych i prawnych danej sprawy. W kontekście powyższego nie przekonuje o oczywistej zasadności skargi niesprecyzowane bliżej twierdzenie, że innym osobom „na takim

samym stanowisku, z takim samym zakresem czynności”, w przeciwieństwie do wnioskodawcy, przyznano prawo do emerytury.

Wypada przypomnieć, że wniosek o przyjęcie skargi do rozpoznania i jego uzasadnienie (art. 398⁴ § 2 k.p.c.) podlegają rozpoznaniu na etapie „przedsądu”, natomiast przytoczone podstawy kasacyjne i ich uzasadnienie oceniane są dopiero po przyjęciu skargi kasacyjnej do rozpoznania, w trakcie jej merytorycznego rozpoznawania. Oba te elementy muszą być więc przez skarżącego wyodrębnione, oddzielnie przedstawione i uzasadnione. Sąd Najwyższy w ramach „przedsądu” bada tylko wskazane w skardze okoliczności uzasadniające przyjęcie jej do rozpoznania, a nie podstawy kasacyjne i ich uzasadnienie (postanowienie Sądu Najwyższego z 16 maja 2008 r., I UK 16/08, LexPolonica nr 3058328).

Stwierdzając, że nie zachodzą przyczyny przyjęcia skargi, określone w art. 398⁹ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy postanowił zgodnie z art. 398⁹ § 2 k.p.c.